

Тема 3. Основи бізнес-планування

Мета заняття – зрозуміти мету і завдання бізнес-планування, з'ясувати методику бізнес-планування, засвоїти показники оцінки ефективності бізнес-планів.

План

1. Сутність і роль бізнес-планування в сучасному підприємстві
2. Структура та послідовність складання бізнес-плану
3. Фінансовий план як розділ бізнес-плану

Бізнес-план – це критична стартова точка й базис всієї планової та виконавчої діяльності підприємства. Це найбільш важливе джерело акумуляції стратегічної інформації й засіб прямої управлінської дії на майбутній стан підприємства, що вказує шляхи досягнення прибутковості. Бізнес-план увійшов в практику підприємництва як інструмент стратегічного планування й необхідний документ для проведення ділових переговорів з інвесторами, кредиторами, а також як інформація для державних органів управління.

Між бізнес-планом і стратегічним планом існують такі відмінності:

Стратегічний план	Бізнес-план
1. Включає весь комплекс загальних цілей підприємства	1. Включає лише одну ціль, яка пов'язана із створенням нового виду діяльності або розвитком того, що існує
2. Включає різні типи стратегій	2. Орієнтований лише на розвиток
3. Плани із зростаючим горизонтом часу і постійним корегуванням	3. Має чітко окреслені тимчасові рамки, після закінчення яких робота над бізнесом-проектом завершується
4. Розроблюється для власного використання	4. Розроблюється найчастіше для пошуку джерел фінансування, тобто для зовнішніх інвесторів і кредиторів
5. Функціональні складові (план виробництва, маркетингу та ін.) мають набагато менше значення	5. Функціональні складові (план виробництва, маркетингу і ін.) мають набагато більше значення

Бізнес-план є документом, який містить систему ув'язаних в часі та просторі та узгоджених з метою і ресурсами заходів і дій, спрямованих на отримання прибутку, внаслідок реалізації підприємницького проекту. Це результат планування, зафіксований у стислій та зрозумілій формі документа.

Він виступає інструментом досягнення мети, що включає всі основні напрями діяльності підприємства.

Мета розробки бізнес-плану полягає у формуванні концепції розвитку підприємства (чи реалізації ним підприємницького проекту), яка забезпечує аналіз, оцінку, позиціонування, контроль та регулювання діяльності в умовах невизначеності і динамічності зовнішнього та внутрішнього середовища.

Бізнес-план дає змогу розв'язати цілий ряд завдань, основними серед яких є такі:

- 1) обґрунтування економічної доцільності напрямків розвитку фірми;
- 2) розрахунок очікуваних фінансових результатів діяльності, насамперед обсягів продажу, прибутку, доходів на капітал;
- 3) визначення джерел фінансування обраної стратегії, тобто способів концентрації фінансових ресурсів;
- 4) підбір працівників, спроможних реалізувати даний план.

Принципи реалізації бізнес-планування

- адекватність – бізнес-план та положення усіх його розділів повинні відповідати існуючим ринковим умовам, на якому функціонує підприємство, його розмірам, можливостям, ресурсному забезпеченню;
- цільовий характер – розрахунки, проведені при бізнес-плануванні, мають відповідати основній цілі, поставленій при розробці цього планового документа (максимізація прибутку чи доходу, мінімізація витрат, ін.);
- постійність – ефективне управління функціонуванням та розвитком підприємства передбачає не лише розробку бізнес-плану перед його реєстрацією та створенням; це повинен бути безперервний процес планування бізнесу, реалізації підприємницького проекту та його коригування під час реалізації проекту;
- системність – сукупність показників та розрахунків, проведених при розробці бізнес-плану, мають бути ув'язаними в єдину систему показників, узгоджених між собою спільними цілями та ресурсами;
- науковість – усі розрахунки, проведені при розробці бізнес-плану, мають ґрунтуватись виключно на наукових підходах та методиках;
- оптимізації – у ході розрахунку показників слід забезпечити обрання допустимого, проте найкращого варіанту реалізації підприємницького проекту та розвитку підприємства.

ЗАГАЛЬНА ЛОГІКА ПРОЦЕСУ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДГОТОВЧІЙ СТАДІЇ РОЗРОБКИ БІЗНЕС-ПЛАНУ

ФАКТОРИ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА РЕАЛІЗАЦІЮ БІЗНЕС-ПРОЕКТУ ПІДПРИЄМСТВА

- 1) макроекономічні, зміни в економіці країни в цілому (динаміка промислового виробництва та розвитку сфери послуг, рівень інфляції та безробіття, зміни доходів населення, у процентних ставках, обмінних курсах тощо);
- 2) галузеві фактори (зміна рівня конкуренції, вимог споживачів до якості товарів (послуг) та їх асортименту, рівня заробітної плати та вплив цих і інших факторів на дохідність бізнесу, обсяги господарської діяльності);
- 3) зміни в соціально-демографічній ситуації (зміни в демографічній ситуації, структурі зайнятих та працездатного населення, поведінських настроях, ін.);
- 4) зміни в державному регулюванні (відносно законодавства, яке регулює сферу виробництва і збуту продукції, системи оподаткування та ціноутворення, рекламну політику і т. п.);
- 5) зміни в техніко-технологічній базі (можливості вдосконалення діючих та поява нових технологій); дії конкурентів; політичні; природні; науково-технічні; ментальні фактори та ін.

СКЛАД ТА ЗМІСТ БІЗНЕС-ПЛАНУ ЗАЛЕЖАТЬ ВІД:

- виду підприємницької діяльності;
- галузі функціонування підприємства;
- розмірів бізнесу та обсягів інвестицій, необхідних для його організації;
- перспектив розвитку підприємства та реалізації підприємницького проекту;
- характеристики продукції (послуг) підприємства та існуючої стадії її життєвого циклу;
- цілей розробки бізнес-плану та аудиторії, на яку він розрахований;
- обраної стратегії підприємства;
- розмірів цільового ринку та рівня конкуренції на ньому;
- рівня деталізації планових розрахунків у часі і т. ін.

ОПТИМАЛЬНА СТРУКТУРА БІЗНЕС-ПЛАНУ

- 1) Концепція бізнесу (резюме).
- 2) Опис підприємства та галузі.
- 3) Характеристика послуг та продукції.
- 4) Дослідження і аналіз ринка збуту.
- 5) Конкуренція і конкурентні переваги.
- 6) План маркетингу.
- 7) План виробництва.
- 8) Організаційний план.
- 9) Фінансовий план.
- 10) Фінансова стратегія.
- 11) Потенціальні ризики.

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ “ФІНАНСОВОГО ПЛАНУ”

- узагальнити результати всіх попередніх розділів бізнес-плану та звести воедино усі необхідні капіталовкладення для початку реалізації, а також інформацію про поточні витрати в межах підприємницького проекту, визначені в попередніх розділах бізнес-плану;
- обґрунтувати загальну потребу бізнес-проекту в інвестиціях;
- визначити джерела фінансування інвестицій по проекту та їх структуру;
- розробити план руху грошових коштів;
- скласти план чистого доходу та витрат;
- спрогнозувати плановий баланс підприємства (підприємницького проекту);
- розрахувати значення показників-індикаторів обсягів господарської діяльності підприємства (підприємницького проекту);
- розрахувати основні показники фінансової ефективності проекту.

ПОКАЗНИКИ ФІНАНСОВОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО ПРОЕКТУ

